

Prof. zw . dr hab. Bogumił Nowicki

Poznań, 18. 04. 2018 r.

Dziedzina- sztuki muzyczne

Dyscyplina- instrumentalistyka

Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu

Akademia Muzyczna w Krakowie
Dziekan Wydziału Instrumentalnego
wpłynęło dnia 2018 -04- 27 2018
nr ..... mgr Małgorzata Krowicka

Recenzja pracy doktorskiej

mgr Tomasza Romanka i mgr Jarosława Dudy

pod tytułem: „Duet fortepianowy w muzyce XXI wieku

na podstawie utworów: Rozedrganie Wojciecha Ziemowita Zycha,

Reflection No. 3 Marcela Chyrzyńskiego i Elbrus Macieja Jabłońskiego”

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 22 stycznia 2018 r. na podstawie Uchwały z dnia 10 stycznia 2018 roku. Zlecenie zostało podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, (Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami (Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2.)

Dotyczy

Uchwała Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 5 lipca 2013 roku w sprawie:

- Wszczęcia na wniosek mgr Tomasza Romanka (z dnia 05. 06. 2013 roku) i mgr Jarosława Dudy (z dnia 07. 06. 2013 roku) przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka
- wyznaczenia recenzenta

W świetle Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1 - 3) Rada Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Do nadesłanego mi przez Pana Przewodniczącego Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie dr hab. Mariusza Sielskiego pisma z dnia 22 stycznia 2018 roku, informującego o wszczęciu 5 lipca 2013 roku przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby recenzentem (posiedzenie Rady Wydziału w dniu 10 stycznia 2018 roku) pracy doktorskiej mgr Tomasza Romanka i mgr Jarosława Dudy pod tytułem: „Duet fortepianowy w muzyce XXI wieku na podstawie utworów: *Rozedrganie* Wojciecha Ziemowita Zycha, *Reflection No. 3* Marcela Chyrzyńskiego i *Elbrus* Macieja Jabłońskiego”, została dołączona stosowna dokumentacja.

Niniejszym stwierdzam, że w świetle Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust.2 pkt. 2, Rada Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej mgr Tomasza Romanka i mgr Jarosława Dudy.

Podstawowe dane o Kandydatach:

Pan mgr Tomasz Romanek urodził się 3 października 1970 roku w Lublinie. W roku 1989 ukończył z wyróżnieniem PSM I i II stopnia w Lublinie w klasie adiunkt Teresy Księżkiej-Falger. W 1994 r. ukończył Akademię Muzyczną w Krakowie, w klasie fortepianu prof. Ewy Bukojemskiej. W tym samym roku otrzymał dyplom ukończenia Międzywydziałowego Studium Pedagogicznego w krakowskie AM.

Doktorant od roku 1994 zatrudniony jest na Wydziale Dyrygentury krakowskiej Akademii Muzycznej w charakterze akompaniatora. Dotychczas miał okazję współpracować z profesorami: Józefem Radwanem, Tomaszem Bugajem, Jerzym Katlewiczem, Gabrielem Chmurą, Colinem Metterssem, Jean- Luc Tingaud, Aleksandrem Liebreichem, Jerzym Salwarowskim. Obecnie pracuje w klasach profesorów : Tadeusza

Strugały, Agnieszki Monasterskiej, Pawła Przytockiego, Jacka Mentla oraz Tomasza Chmiela.

Od roku 1996 doktorant zatrudniony jest w Zespole Szkół Muzycznych im. M. Karłowicza w Krakowie jako nauczyciel fortepianu i nauki akompaniamentu. W 2007 roku uzyskał stanowisko starszego wykładowcy Akademii Muzycznej w Krakowie, a w 2010 roku tytuł nauczyciela dyplomowanego.

Oprócz pracy dydaktycznej prowadzi również działalność koncertową współpracując m. in. z : Mariuszem Pędziałkiem, Grzegorzem Frankowskim, Hanną Banaszak, Andrzejem Grabowskim, Anną Dymną, Jerzym Nowakiem, Tadeuszem Malakiem oraz zespołem *Revirado* . Mgr Romanek jest autorem muzyki do filmu Dominika Zadęckiego *The Line*, a także wielu publikacji płytowych, będących materiałem dydaktycznym wykorzystywanym w szkolnictwie oświatowym.

Pan mgr Jarosław Duda urodził się 20 września 1970 roku w Lublinie. Naukę gry na fortepianie rozpoczął w PSM. I st. w Świdniku i kontynuował w POSM II. st. w Lublinie gdzie w roku 1998 otrzymał dyplom z wyróżnieniem.

Studia w Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie fortepianu prof. Jerzego Łukowicza ukończył w roku 1994 z wynikiem bardzo dobrym, a w klasie kameralistyki prof. Janiny Baster z wynikiem bardzo dobrym z wyróżnieniem. W tym samym roku otrzymał świadectwo ukończenia Międzywydziałowego Studium Pedagogicznego. Podczas studiów uzupełniał swoje wykształcenie na kursach w Zurichu u prof. Rudolfa Buchbindera i w Dusznikach- Zdrój u prof. Haliny Czerny -Stefańskiej.

Doktorant od roku 1994 pracuje w Akademii Muzycznej w Krakowie - od 2007 roku na stanowisku starszego wykładowcy oraz w POSM II st. w Krakowie jako nauczyciel i akompaniator, gdzie w roku 2003 otrzymał tytuł nauczyciela mianowanego.

Pan mgr Jarosław Duda miał dotychczas okazję współpracować z profesorami: Jerzym Katlewiczem , Józefem Radwanem, Tomaszem Bugajem, Jackiem Mentlem, Pawłem Przytockim, Tadeuszem Strugałą , Helmuthem Rillingiem , Jerzym Salwarowskim, Gabrielem Chmurą , Colinem Mettersem oraz Jean –Luc Tingaud.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Tomasza Romanka i mgr Jarosława Dudy pt.: *Duet fortepianowy w muzyce XXI wieku na podstawie utworów: „Rozedrganie” Wojciecha Ziemowita Zycha, „Reflection No.3” Marcela Chyrzyńskiego i „Elbrus” Macieja Jabłońskiego*, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz jego opisu. Dzieło artystyczne zawiera utwory wymienione w tytule pracy doktorskiej. Nagranie zrealizował Mateusz Kobiałka.

Przedstawione do oceny przez doktorantów kompozycje powstały w XXI wieku: „*Rozedrganie*” w 2006 r., „*Reflection No.3*” w 2013 r., „*Elbrus*” w latach 2012-2013. Cechą charakterystyczną tych kompozycji jest zapis nutowy w niewielkim stopniu odbiegający od stosowanego w wiekach poprzednich. Nowością natomiast jest zastosowanie przez Marcela Chyrzyńskiego *glissanda*, wykonywanego na strunach basowych fortepianu przy pomocy miękkiej pałki od marimby, *pizzicato* paznokciem na strunach, położenia główki pałki od werbla pomiędzy dwie struny *Gis* czy też zastosowanie dwóch notacji, dotyczących czasu trwania dźwięku: czasu podanego w sekundach, lub tradycyjnych oznaczeń metronomicznych.

Ciekawym rozwiązaniem jakie zastosował Maciej Jabłoński w swojej kompozycji są towarzyszące utworowi dwie ścieżki dźwiękowe w formie elektronicznej, stanowiące tło dla rozwijających się myśli muzycznych. Jedynie Wojciech Ziemowit Zych ograniczył się w swojej kompozycji do tradycyjnego zapisu nutowego. Jedyną „ekstrawagancją” kompozytorską są strzałki, oznaczające kierunki realizacji *arpeggio*. Niezależnie od technik kompozytorskich zastosowanych w tych utworach trzeba jednoznacznie stwierdzić, że stanowią one duże dla wykonujących je artystów.

Pierwsza z omawianych kompozycji - „*Rozedrganie*” - to niespotykane studium repetycji w bardzo szybkich przebiegach, najczęściej w dynamice piano- pianissimo. Repetycje często są rozdzielane szybkimi figuracjami o różnych wysokościach dźwięków w partii każdego z fortepianów, granych równocześnie przez obu pianistów. Częste zmiany tempa przy jednoczesnym zastosowaniu *accelerando* i *rallentando* dodatkowo utrudniają wykonanie tej kompozycji. Jeżeli do tego doda się synchroniczną realizację *arpeggio* w częściach *Lento*, rozpisywanych następnie przez kompozytora w ciągu

dźwiękowe za pomocą szesnastek oraz konieczność „oddychania w tym samym pulsie” w przypadku precyzyjnego wytrzymywania długich nut kończących każdą sekwencję, to otrzymamy w bardzo ogólnym zarysie obraz tego z czym doktoranci musieli się zmierzyć.

Kolejnym utworem tworzącym swoisty XXI wieczny *Tryptyk* jest „*Reflection No. 3*”. Kompozycja, która ze swej nazwy powinna dać oddech słuchaczowi i wykonawcom, przynosi szereg niespodzianek. Pierwszą z nich jest pojawiające się w niskich rejestrach instrumentu *glissando*, wykonywane przez pianistę realizującego partię drugiego fortepianu przy pomocy pałki od kotłów, trącając struny *Gis* w ściśle określonych miejscach, zaznaczonych w partyturze. Ponadto pianista musi położyć główkę pałki od werbla pomiędzy strunami *Gis* pod kątem 45 stopni. Kolejną niespodzianką artykulacyjną jest szarpanie strun *pizzicato* paznokciem na przemian w obu fortepianach. W pierwszym odcinku (takty 1-24) pianista grający partię drugiego fortepianu wykonuje ją stojąc, natomiast pianista realizujący partię pierwszego fortepianu zmuszony jest do częstego wstawiania i siadania, przy ciągłym naciskaniu prawego pedału. Kolejnym zadaniem jakie kompozytor postawił przed pianistami jest granie partii dialogowanych w taki sposób, aby sprawiały wrażenie grania na jednym instrumencie.

Trzecia kompozycja „*Elbrus*” wymaga od pianistów „żelaznego pulsu”, doskonałej znajomości całej partytury - nie tylko własnej partii- oraz umiejętności bardzo precyzyjnego realizowania „koronkowych struktur melodyczno-rytmicznych” (określenie zastosowane w pracy przez Tomasza Romanka). W omawianym *Tryptyku* jest to utwór zdecydowanie najtrudniejszy.

Ze wszystkimi powyżej zasygnalizowanymi problemami Doktoranci poradzili sobie w sposób znakomity. Ich ponad dwudziestoletnie doświadczenie, wynikające ze wspólnego grania na zajęciach z dyrygentury, zaowocowało rzadko spotykanym ujednoczeniem podstawowych parametrów gry: precyzji wykonania, jakości dźwięku, wspólnego „oddychania” zarówno w pauzach, jak i podczas najbardziej karkołomnych figuracji oraz umiejętności ograniczenia własnej muzycznej indywidualności na rzecz sprawnie działającego zespołu.

Praca pisemna spełnia wymogi opisu dzieła artystycznego, jest z nim tematycznie spójna, odznacza się logiką układu oraz przejrzystością i poprawnością prezentowanych myśli. Składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia, bibliografii, spisu przykładów i spisu zdjęć.

W rozdziale pierwszym Doktoranci w sposób bardzo obszerny przedstawiają historię rozwoju duetu fortepianowego na przestrzeni wieków. Dopełnieniem treści o charakterze ogólnym jest przedstawienie dokonań artystycznych sławnych duetów fortepianowych, ze szczególnym uwzględnieniem zespołów działających w XX wieku.

Drugi rozdział składa się z trzech podrozdziałów:

Pierwszy z nich prezentuje przedstawicieli *Krakowskiej Szkoły Kompozytorskiej*. Pojawiają się nazwiska wybitnych kompozytorów, poczynając od *nauczycieli- mistrzów* : Stanisława Wiechowicza i Artura Malawskiego, a skończywszy na ich uczniach : Zbigniewie Bujarskim, Juliuszu Luciuku, Krystynie Moszumańskiej-Nazar, Krzysztofie Meyerze, Krzysztofie Pendereckim, Bogusławie Schaefferze i Adamie Walacińskim. Jednym z wielu uczniów Krzysztofa Pendereckiego jest Marek Stachowski, którego absolwentami w klasie kompozycji są m. in.: Maciej Jabłoński, Wojciech Ziemowit Zych i Marcel Chyrzyński.

Drugi podrozdział przedstawia charakterystykę twórczości Macieja Jabłońskiego, Wojciecha Ziemowita Zycha i Marcela Chyrzyńskiego. Trzeci podrozdział to wywiady z wyżej wymienionymi kompozytorami zatytułowane *Dlaczego duet fortepianowy?*

Rozdział trzeci obejmuje szczegółową analizę dzieł będących przedmiotem doktoratu, przeprowadzoną oddzielnie przez Doktorantów oraz ich refleksje z pracy nad tymi kompozycjami. Zamyka go arcyciekawa ankieta opracowana przez Doktorantów z udziałem 100 respondentów w różnych przedziałach wiekowych, którzy zostali zapytani o swój stosunek do tzw. muzyki współczesnej.

Zakończenie, bardzo bogata bibliografia, spis przykładów i spis zdjęć kończą tą niezwykle interesującą pracę. Ze względu na zawarte w niej treści, napisane językiem profesjonalnym, a jednocześnie przystępnym, powinna być wydana w formie książkowej.

Konkluzja

Reasumując należy stwierdzić że praca doktorska mgr Tomasza Romanka i mgr Jarosława Dudy zatytułowana „*Duet fortepianowy w muzyce XXI wieku na podstawie utworów: „Rozedrganie” Wojciecha Ziemowita Zycha, „Reflection No.3” Marcela Chyżyńskiego i „Elbrus” Macieja Jabłońskiego*” dzięki prawidłowo dobranym narzędziom badawczym i sztuce wykonawczej w sposób wyczerpujący rozwiązuje przedstawioną problematykę. Interesujący temat przedstawionej pracy, jej forma, a przede wszystkim bardzo wysoki poziom artystyczny składają się na niezwykle interesujące i wartościowe przedsięwzięcie artystyczno- naukowe, wnoszące znaczący wkład w rozwój instrumentalistyki oraz całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że mgr Tomasz Romanek i mgr Jarosław Duda wykazali się doskonałym poziomem wykonawstwa artystycznego, głęboką wiedzą teoretyczną oraz umiejętnością prowadzenia samodzielnej pracy artystyczno-naukowej. W ten sposób doktoranci rozwiązali założone zagadnienia artystyczne i spełnili bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14. 03. 2003 roku.

Pracę doktorską mgr Tomasza Romanka i mgr Jarosława Dudy z satysfakcją przyjmuję.

